

Civîna 62an li Zaxoyê

Civîna Kurmancî ya 62an bi mêvandarîya Zanîngeha Zaxoyê, di navbera rojên 23.06 – 30.06.2018an de, li bajarê Zaxoyê bi rê ve çû.

Ev civîna didwan bû ku Zanîngehê xwe dida ber barê civînê, beşdarên wê kirin mêvanên xwe û di xizmetê de çî kêmasî nekir. Birêveberên wê girîngiya civînê Kurmancî qenc nasîne û loma pûte didin ber dewambûna van civînan. Ji ber hindê Zanîngeha Zaxoyê û Enstîtuya Kurdî ya Parîsê li hev kirine ku civîna Kurmancî salê carekê li Zaxoyê yan jî devereke din ya Behdînan li dar bikeve. Bi rastî em ji vê encamê gelekî kêfxweş in û spasdarên birayên xwe yê birêveberên zanîngehê ne.

Di vê civînê de em li ser van babetan xeberîn: Stêrnasî, Gumgumok, Erd, av û hewa di devoka ce-

lalîyên Bazîdê de, Peyvên zaxoyî, Devoka Berrîya Mêrdînê, Hin peyvên kêmnas - nenas, Termên pizîşkî û Ferhengoka Ehmedê Nalbend.

Ev hevalên han di civînê de beşdar bûn:

Rênas Awdal (Zaxo), Mîstefa Aydoğan (Mêrdîn), Omîdê Mistefayê Celalî (Bazîd), Lezgîne Çalî (Barzan), Ehmedê Dirihî (Çewlik), Elîşêr (Wan), Newzad Hirorî (Dihok), Mehdi Jaferzadeh (Xorasan), Hemîd Kiliçaslan (Mêrdîn), Eyub Kiran (Qerejdax), Mehmed Lewendî (Qerejdax), Ebdilwehab Mûsa (Berwarî), Emîn Narozî (Batman), Fadi Omer (Dihok), Zinar Soran (Dêrik), Îsmail Şahîn (Sêmel), Reşo Zilan (Agirî).

GUMGUMOK

Amadekar: Eyûb KIRAN

Kurdî	latînî	tirkî	fransîzî	înglîzî
gumgumok; margîsk, qumqumk, kimkime, marmarok, kelbizêr, mazîzerik, marmêlke, meqezêr, kêlbik	<i>Lacertilia</i>	kertenkele	gecko	gecko
kelbizêr; gumgumoka dîwaran, çepçepîsk	<i>Asaccus elisae</i>	yaprak parmaklı keler	gecko aux doigts feuillus	leaf-toed gecko
gumgumoka zinaran, xemegur, kêvlûle	<i>Laudakia stellio</i>	dikenli keler (böcek reis)	gecko épineux des rochers	stellion, hardim, hardun
gumgumoka Mêrdînê	<i>Cyrtopodion heterocercus/ Mediodactylus heterocercus</i>	Mardin keleri	gecko avec doigts fins d'Asie-Mineure	Asia Minor thin-toed gecko
gumgumoka Ruhayê (berferêt)	<i>Eublepharis angramainyu</i>	leopard keleri, Urfa keler (Firat keleri)	gecko léopard d'Urfa	western leopard gecko
Bizinmiş	<i>Varanus griseus</i>	dev kertenkele	gecko géant du désert	desert minor
gumgumoka çîyan	<i>Phrynocephalus persicus</i>	topbaş keler, kurbağa başlı keler	gecko à la tête de grenouille	toad agama

gumgumok; margîsk, qumqumk, kimkime, marmarok, kelbizêr, mazîzerik, marmêlke, meqezêr, kêlbik
Lacertilia

kelbizêr; gumgumoka dîwaran, çepçepîsk
Asaccus elisae

gumgumoka zinaran, xemegur, kêvlûle
Laudakia stellio

gumgumoka Mêrdînê
Cyrtopodion heterocercus/ Mediodactylus heterocercus

gumgumoka Ruhayê (berferêt)
Eublepharis angramainyu

Bizinmiş
Varanus griseus

gumgumoka çîyan
Phrynocephalus persicus

marîjoka zer
Eumeces schneideri

MARÎJOK

Kurdî	latînî	tirkî	fransîzî	înglîzî
marîjok; sûsmar, margîsk, margîse, marmarok, majmajok, mazelîlk	<i>Ophisops elegans</i>	kertenkele	lézard	Lizar
marîjoka erda	<i>Ophisops elegans Ménétries</i>	tarla kertenkelesi	lézard aux yeux de serpent	snake-eyed lizard
hulîse, marhulîse, bûkmar, balîfa maran, dîya maran	<i>Mabuya aurata</i>	tîknaz kertenkele	trachylepis aurata	golden grass mabuya/ levant sking
margîsk, margîse	<i>Acanthodactylus boskianus</i>	tarak parmaklı kertenkele	lézard aux doigts en forme de peigne	bosk's fringe-fingered lizard
marîjoka / margîska dîwaran	<i>Podarcis muralis</i>	duvar kertenkelesi	lézard des murs	wall lizard
marîjoka Heranê	<i>Acanthodactylus harranensis</i>	Harran kertenkelesi	lézard de Harran	Harran lizard
marîjoka Bendîmahîyê	<i>Darevskia bendimahiensis</i>	Bendimahi kertenkelesi	lézard de Bendimahi	Bendimahi lizard
marîjoka Wanê	<i>Darevskia saphirina</i>	Van kertenkelesi	lézard de Van	Van lizard
marîjoka Agirîyê	<i>Darevskia unisexualis</i>	Ağrı kertenkelesi	lézard au ventre blanc	white-bellied lizard
marîjoka Erezê	<i>Eremias pleskei</i>	Aras kertenkelesi	lézard d'Aras	transcaucasian racerunner
marîjoka Sîpanê	<i>Eremias suphani</i>	Süphan kertenkelesi	lézard de Sipan	Suphan racerunner
marîjoka Qersê	<i>Lacerta agilis</i>	Kars kertenkelesi	lézard des souches	sand lizard
marîjoka piştbişîrît, dîya maran, marmarok, balîfa maran	<i>Mabuya vittata (Heremites vittatus)</i>	şeritli kertenkele	lézard au dos strié	bridled mabuya
marîjoka Kapadokiyayê	<i>Lacerta Cappadocica</i>	Kayseri kertenkelesi	lézard de Cappadoce	Cappadocian lizard

dêmar, marîjoka kesk	<i>Lacerta trilineata</i>	iri yeşil kertenkele	gros lézard vert des Balkans	Balkan green lizard
marîjoka pozkurt ya çolê	<i>Mesalina brevirostris</i>	kısa burunlu çöl kertenkelesi	lézard au nez court du désert	blanford's short-nosed desert lizard
marîjoka zozanan	<i>Ablepharus bivittatus</i>	yayla kertenkelesi	lézard à doubles raies	twin-striped skink
marîjoka serreş	<i>Lacerta princeps</i>	Siirt kertenkelesi	lézard du Zagros	Siirt lizard, zagrosian lizard
marîjoka deqdeqî	<i>Chalcides ocellatus</i>	benekli kertenkele	lézard à pois	ocellated bronze skink
marîjoka xetxetî ya kesk	<i>Lacerta strigata</i>	çizgili yeşil kertenkele	lézard vert de la Caspienne	Caspian green lizard, striated lizard
marîjoka zer	<i>Eumeces schneideri</i>	sarı kertenkele	lézard jaune	schneider's skink

marîjok; súsma, margîsk, margîse, marmarok, majmajok, mazelîlk
Ophisops elegans

marîjoka erda
Ophisops elegans
Ménétries

hulîse, marhulîse, bûkmar, balîfa maran, dîya maran
Mabuya aurata

margîsk, margîse
Acanthodactylus boskianus

marîjoka / margîska dîwaran
Podarcis muralis

marîjoka Heranê
Acanthodactylus harranensis

marîjoka Bendîmahîyê
Darevskia bendimahiensis

marîjoka Wanê
Darevskia sapphirina

marîjoka Agirîyê
Darevskia unisexualis

marîjoka Erezê
Eremias pleskei

marîjoka Sîpanê
Eremias suphani

marîjoka Qersê
Lacerta agilis

marîjoka piştbişîrît, dîya maran, marmarok, balîfa maran
Mabuya vittata, (*Heremites vittatus*)

marîjoka Kapadokiyayê
Lacerta Cappadocica

dêmar, marîjoka kesk
Lacerta trilineata

marîjoka pozkurt ya çolê
Mesalina brevirostris

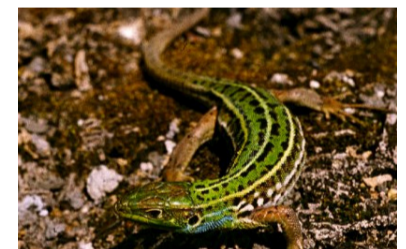
marîjoka zozanan
Ablepharus bivittatus

marîjoka serreş
Lacerta princeps

marîjoka deqdeqî
Chalcides ocellatus

marîjoka xetxetî ya kesk
Lacerta strigata

Hin peyvên kêmnas – nenas

- IX -

Amadekar: Reşo ZÎLAN

kurdi	tirkî	fransîzî	îngilîzî
qirçîn; sekihîn <diranên min diqirçe>	kamaşmak (dişler için)	crisser, (v.i), (dents)	to set on edge (teeth)
qirçandin; sekihandin	kamaştırmak (dişler için)	crisser (v.t)	to set on edge (teeth)
navkutk<di navkutka reşkotan de ye>	ortasında	milieu, centre	center, heart
cemahî; cema	dini toplantı	assemblée religieuse	religious gathering
elbanevan; erbanevan, erebanequt, defikvanî	tefçi	joueur d'elbane (tambourin à une basque)	tambourine
pîrekal; kalûpîr	yaşlı	personne âgée	elderly
int jê hilanîn; înat (kerb)	kin tutmak	avoir des griefs contre qqn,	to grudge
jê rakirin, girr jê girtin		avoir de la rancune	
heşr rakirin	mahvetmek	dévaster, exterminer	to devastate
niçik; çipik	damlacık	gouttelette	driblet
sekan bûn	sakin olmak	être calme, apaisé	to be calm
qoqlîk; kulang, qilîqildank, qidîlank, kolan, kokelîk, gundlî, qilîqan	omuz	haut des épaules, nuque	shoulder
raxêlin, raxînîn <her tiştî raxêlin ber çavan>	göz önüne sermek	déployer, exposer	to display
hayidor; haydar	haberdar	averti, informé	informed, aware

terq <terqa revê lê da> Parêzvan	dağılma, kaçışma bostan koruyucusu	dispersion, fuite désordonnée gardien de potager ou d'un champ de pastèques	flight and bolt vegetable garden keeper
Rikaxe li hev arîyan <(bi) devê mîratê sustem û beşateşa li hev arîya> fîşek; fetisîye/werimîye, fîşek di xiznê de asê bûye	kafes kızışmak	cage s'exciter, s'engager avec fougue	cage to engage in fierce fighting
pavan; panêr qel(a me); qir(a me) qepik <qepika li ser çîçikan e>	silahın tutukluk yapması bekçi katliam kuluçka tavuk	s'enrayer (fusil) gardien extermination poule pondeuse	lock or failure to feed in a rifle watchman extermination hatching hand

Devoka Berrîya Mêrdînê - XII -

Amadekar: Hemîd KILIÇASLAN

kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
gewgilandin nişêt paşgotinî patpatk; teqteqoşk, teqteqok, tereqe, patpatok, patpat, pîreqûşk pelik; polik, pûlik, pûlek rapelikîn	oyalamak alamet, belirti dedikodu, gıyabında konuşmak mantar tabancası pul 1. tırmanmak, 2. diklenmek, 3. saldırmak çullanmak erimiş çürümüş su kabarcığı darmadağın kucak ata(larımız) monte etmek düğmelemek montaj ateşböceği bastırmak, tıkmak tekme kama sinmek, sus pus olmak	retarder exprès signe comméragé, potin, médisance pétard, pistolet jouet paillette 1. grimper, 2. se dresser, 3. attaquer se précipiter sur écrasé, décrépit bulle éparpillé, désordonné giron ancêtre assembler, monter boutonner montage luciole, ver luisant tasser, compresser coup de pied cheville, coin se replier sur soi chèvre aux oreilles blanches	to delay intentionally sign, omen gossip banger, toy pistol sequins 1. to climb, to scramble, 2. to quarrel, 3. to attack to plunge crone, decrepit bubble mess lap forebears, ancestor to assemble to fasten button montage glow worm to press, compress boot, kick wedge to cringe goat with white ears
pi'os; poş <bizina poş> 	kulakları beyaz keçi	chèvre aux oreilles blanches	goat with white ears
pîrotankî; pîrvanokî, pêti, pîravêti pîstik; zar, perde bîstîk; pistîk, bistî hîrîya piştpez qûşt qûştî; laqirdî, henek	pörsük, pörsümüş, buruşuk zar sapçık, sap koyun sırt yünü nüktedan nükte	chiffonné, fripé, flétri membrane tige, pédoncule laine du dos du mouton (de meilleure qualité) qui a de l'humour, qui a de l'esprit mot d'esprit, humour	wrinkles of the skin due to excess of wetness membrane petiole sheep's back wool (the best quality) witty wit

Peyvên Zaxoyî - I -

Amadekar: Rênas AWDAL

kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
kelevaj piştstan <xwe piştstan kir> (xwe) kelevaj kririn gevaztin: bnr hejmer 51 >gevizandin	sirtüstü uzanma sirtüstü uzanma, sirtüstü uzandı sirtüstü uzanmak	allongement sur le dos allongement sur le dos s'allonger sur le dos	supine, recline supine, to lie on one's back to recline
pwî; pîrç, por tîtilk hêvên pertîlk; pertol, pertal teke name; teke name metfînî; metfûnî firho; firo, firû	tüy bızır, klitoris yoğurt, peynir vb için maya eşya dar uzun keçe türlü ilk üç günlük süttten yapılan maya tutmamış taze peynir kiriş 1. şişmek, 2. yatmak, çatlak sahile çarpan/kırılan dalga kopmak	poil clitoris levure effets, bric-à-brac tapis de feutre, étroit et long ragoût de légumes fromage frais fait avec du lait des 3 premiers jours poutre, solive 1. s'enfler, 2. se coucher fissure, fente onde, vague brisée au rivage se détacher, se rompre	fuzz, feather clitoris yeast article, ware, stuff elongated felt meat and/or vegetable stew cheese made with milk of first 3 days beam 1. to swell, 2. to lie crack breaker (waves) to be peaked, be clipped, be nipped, to be plucked to peak, to clip, to nip, to pluck
qundirçifandin: qurçimadin, qurtifandin, qurç kirin tîqlîq; irqên şêlan <ez dîwarên malê dişêlînim> sîqilboq stewber; steber, kevirûheste tomik: nextik, qûtê/ê mîrîşkan	bükerek koparmak aniden gülme perdahlamak şehvetli kadın kav, çakmak taşı ve demiri kuş yemi	détacher en la courbant (branche etc) rire soudain enduire femme voluptueuse briquet rudimentaire où l'on frotte le silex contre une lame de fer pour allumer le feu grains pour oiseaux	sudden roar of laughter to smooth, polish, gloss lustful woman tinder and punk, fire starter birdseed
pişo; pûşî - kevirheste; beraste - heste; ste 	çakmak kavı - çakmak taşı - bileme demiri	briquet rudimentaire où l'on frotte le silex contre une lame de fer pour allumer le feu	tinder and punk, fire starter

Stêrnasî

- I -

Amadekar: Îsmâîl ŞAHÎN

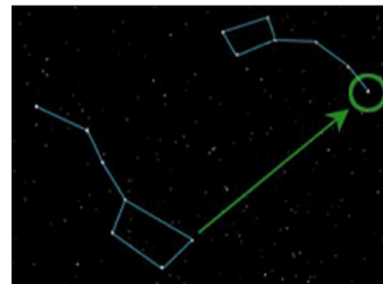
kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
Bist; gez: sê stêr in, bi rêz û li rastekê û yek li ser yekê û berwarkî di zikê koma ku bi erebî jê re dibêjin "hizam-el-cebar".	Orion kuşağı	Ceinture d'Orion	Orion's Belt
Benda Gelavêjê: stêra geş ya berî her stêreke navdar ya wek gelavêjê diêt yan derdikeve.	Prosyon	Procyon	Procyon
Pêw; Pêro, Pêrû, Perwîn, Sifirka Êtîman, Komka Sêwîyan: şeş stêr in, li pêşçav hûrik û nêzîkî hev in. Wekî komkeke hûrestêran serê şevên zivistanan li esmanî berî derkeftina stêra gelavêjê diyar dibin.	Ûlker/ Süreya yıldızı	Les Pléiades	The Pleiads
exter; kewkeb	gezegen	planète	planet
komstêr	takımyıldız	constellation	constellation
Stêra Sibê; Stêrka Gavanan, çikê pigê: extera ku bi erebî dibêjnê "zuhre" (=venus).	Sabah, Yıldızı, Çoban Yıldızı, Venüs	Etoile du matin, Etoile du Berger, Vénus	Morning Star, Venus
Terazî; Terazû: komstêra ku dikeve hindava nîva jêrî ji goka erdî û di navbera birca keçikê û birca dûpişkê de ye.	Terazi (takımyıldız)	Balance (constellation)	Libra (constellation)
Termê Nihê; Hirça Mezin: koma stêra ku herdem li esmanê jorî diyar e. Pêşçav wekî taweyeke destikdirêj diête dîtin. Li hindek cihan, devê taweya ku çar stêr in, "darbest" diête bi nav kirin û dûlikê tawê sê stêr in. Yek jina mîrî ye, ya di keça wê û ya dawiyê jî bûka wê ye. Li gor vê bawerê, navê "termê Nihê/nûhî/nîhê" lê hatîye kirin.	Büyük ayı	Grande Ourse	Ursa Major
Cotikê Hejîran; Cotikê Kewgîran: du stêrên geş in û dikevine xilasîya dûpişkê havînan. Li rasta qibleyê derdikevin û biharan berspêdeyê li milê rojhilatê derdikevin. Pêşçav du bihostekan nêzîkî hev in. Havînan, demê derkeftina wan hejîr digehin û kewgîr derdikevine nêçîrê. Ji ber hindê ev nave lê hatîye kirin.	Akrep burcu takımyıldızından ikisi	Shaula et Lesath (étoiles de la constellation du Scorpion)	Shaula and Lesath (stars at the Scorpion's constellation)
Xanê Bilepekî: koma ku ji pênc stêran pêkhatîye. Pêşçav wekî çargoşeyekî bi dûvik e, havînan li milê nişiv (milê qibleyê) diyar e.	Yunus (Delphinus) (takımyıldız)	Dauphin, Delphinus (constellation)	Delphinus (constellation)
Dûpişk: komstêra ku li esmanan pêkve wêneyekî nêzîkî yê dûpişkê pêk diînin.	Akrep takımyıldız	Scorpion (constellation)	Scorpion (constellation)
Rêka Kadizan; Rêya Kadizê, Rêça Kadiz, Kakêşîn, Kadiz, Kakêş: êşa spîve, li nîva esmanî ku di şevên tarî û zelal de wek ewran berçav dibe.	Samanyolu	Voie Lactée	Milky Way
Behrem; Behram, Berem, Stêra Sor, Merix	Merih	Planète rouge, Mars	Red Planet, Mars
stêra bidûvik; stêrka bidûçik, stêrka bikurî, stêrka bidûlik, stêrka biboçik: stêra pêşçav û dûvkekî dirêj pêve. Hindek caran nêzîkî koma rojê dibe û diête dîtin.	kuyruklu yıldız	comète	comet
Sêkuç: sê stêrên geş in ku havînan wekî sêgoşeyekê demê 'eşayê, "demê nivistinê", li esmanî diyar dikin.	Üçgen takımyıldız	Chevelure de Bérénice	Coma Berenices
Gelavêj; qurix; qurex, qurax, qurx, qunbere, çikê çilek: stêra sor ya ku serê payîzê derdikeve û derkeftina wê dibite nişana serê tezbûna (sarbûna) seqayê û kêmbûna ava kaniyan. Şingalî dibêjn: "Heke qurix hilat, gurê avê hat".	Sirius	Sirius	Sirius
Qoşan; qoşen: kom û gumtilê stêran.	yıldız kümesi	amas d'étoiles	star cluster
Landika İsa pêxember: koma stêran ya ku wêneyekî nêzîkî yê landikê pêk diînit ku bi erebî dibêjnê (qîqaws).	kral takımyıldız	Céphée	Cepheus

Gelavêj, Bist û pêro

Keywan, cotikê hejîran û dûpişk

Karwankuj

Landik, sêkuç, term û karwankuj

Pêro

Keywan, terazû û dûpişk

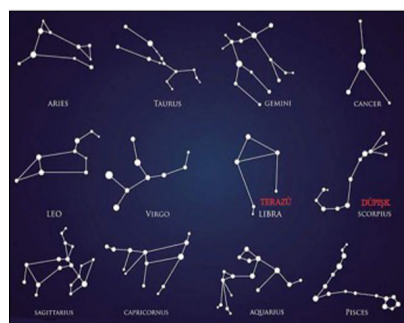
Xanê bilepekî

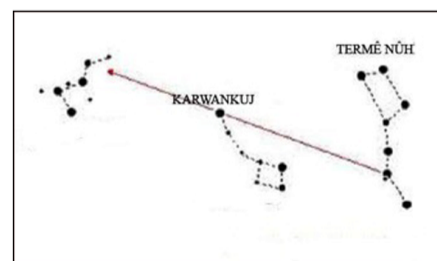
Landik, karwankuj û term

Rêka kadizan

Terazû û dûpişk

Termê Nûh û karwankuj

Stêra bidûvik

Termên Pizîşkî

(VII)

Amadekar: Lezgîne ÇALÎ

kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
aşîkbînî	gastrokopi	gastroscopie	gastroscopy
aşîkbînk	gastrokope	gastroscope	gastroscope
aşîkqelêşî	gastrotomi	gastrotomie	gastrotomy
behîvokkulî	bademcik enfeksiyonu, tonsillitt	amygdalite	tonsillitis
termqelêşî	otopsî	autopsie	autopsi
çermkulî	dermatit	dermite, dermatite	dermatitis
derşaneyî	hücre dîşî	extra cellulaire	extracellular
devkulî	stomatit	stomatite	stomatitis
vereşînk	emetic	émétique	emetic
dijvereşînk	antiemetik	antiémétique	antiemetic
dildankulî	kâlp zarî iltihabî, perikardit	péricardite	pericarditis
gehbinî / movikbinî	artroskopî	arthroscopie	arthroscopy
gehbinî / movikbinî	artroskop	arthroscope	arthroscope
gehkulî / movikkulî	artrit	arthrite	arthritis
gêwil, gewz, beşer	ruh hali, haleti ruhiye	humeur	mood
guhderk	göğüs dinleme aygıtı, stetoskop	stéthoscope	stethoscope
gurçîkîjêkirin	nefektomi	néphrectomie	nephrectomy
gurçîkqelêşî	nefrotomi	néphrotomie	nephrotomy
hêkdankjêkirin / malhêkjêkirin	ooporektomi	ovariectomie	oophorectomy
hêkdankkulî / malhêkkulî	ooforit	ovarite	oophoritis
hêlikjêkirin / gunjêkirin	orşiektomi	orchiectomie	orchietomy
hestîkulî	kemik iliği iltihabî, osteomyelit	ostéotomie	osteomyelitis
hestîqelêşî	kemik ameliyatî, osteotomî	ostéomyélie	osteotomy
hokar / hokarnasî	nedenbilim, etioloji	éthiologie	etiology
hûrbînî	mikroskopî	microscopie	microscopy
hûrbînk	mikroskop	microscope	microscope
xurdebînk	büyüteç	loupe	magnifying glass
kêmmîz	oligürik hasta	patient oligurique	oliguric patient
kêmmîzî	oligüri	oligurie	oliguria
korerûvijêkirin	apandis ameliyatî	appendicectomie	appendectomy
madebînî (bnr aşîkbînî)		voir aşîkbînî	see aşîkbînî
madebînk (bnr aşîkbînk)		voir aşîkbînk	see aşîkbînk
malzarokbînî	rahim, histeroskopî	hystérocopie	hysteroscopy
malzarokbînk	histeroskopî	hystéroscope	hysteroscope
malzarokjêkirin	rahim alma ameliyatî, histerektomî	hystérectomie	hysterectomy
malzarokulî	uteritis	utérite	uteritis
mejîkulî	beyin iltihabî, ensefalit	encéphalite	encephalitis
mîzçikyayî	anurik, anurikten etkilenen biri	anurique	one who is affected by anuria, anuric
mîzçikî	anüri	anurie	anuria

Erd, av û hewa di devoka celalîyên Bazîdê de -I-

Amadekar: Omîdê Mistefayê CELALÎ

Erd

kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
erdê ketî; erdê tebiqî	çökük toprak	terrain déprimé	sunken, collapsed / depressed land
erdê kaş û kerîş	dik taşlı yamaç	terrain en pente et pierreux	slope covered with soft rock
kîr: doraliya çiyayekî teqiyayî	volkanik dağ eteği	versant d'un volcan	slopes of a volcanic summit
tele	etrafi taşlı doğal çukur	dépression ou cavité naturelle cerclée de rochers	a natural deep gape or hole covered with stones
herîsork; teqnesor	kızıl çamur	boue rouge	red soil
herîreşk; teqneriş	kara çamur	boue noire	black soil
porang; axa seran, axşor	yıkanmakta kullanılan doğal sabunlu toprak	variété de terre poudreuse utilisée comme savon ou lessive	a kind of soil which is used for washing
kûrî; kêş (cihoka herî piçûk)	tarlalardaki su kanalcığı	petite rigole d'irrigation d'un champ	the smallest watering canal in the fields
cew; cihok (ji "kûrî"yê mezintir)	kanalcık	rigole	canalette
herq (ji "cew"ê mezintir)	ark	canal d'irrigation	arc
newal; nihâl (ji "herq"ê mezintir)	dere, vadi	val, vallon	valley
kendal ((ji "newal"ê mezintir)	kend, hendek	falaise	coulee, gully, ditch
qûç	tepecik, tümsek	amas	bulge
kûrik / hûrik (ji "qûç"ê mezintir)	tepecik	éminence	hummock
tep (ji "kûrik"ê mezintir)	tepe	monticule	hill
girik (ji "tep"ê mezintir)	tepe	tertre	mound
gir (ji "girik"ê mezintir)	tepe	colline	hill
kêrt (ji "kir"ê mezintir)	büyük tepe	haute colline	high hill
çiya (ji "kêrt"ê mezintir)	dağ	montagne	mountain
hember / dibûr / hevraz / kaş	yokuş	pente ascendante, montée	ascent, upward slope
rastahî; rast	düzlük	terrain plat	plain (land)
deyşt; deşt	ova	plaine	plain, lowland
ger	meşdan	plateau	table land

best	düzlük	terrain plat longeant un cours d'eau	plain (land)
serger	düz doruk	sommet plat	flat peak
hêsi	doruk	sommet	summit, peak
kurre	taşsız yamaç	pente non pierreuse	stoneless slope
kot	keskin dağ zirvesi	sommet pointu	sharp peak
kotfz; levde	ondüleli arazi	terrain ondulé	undulated terrain
çêlaxî	çimenli vadi yamaçları	versant verdoyant et herbeux d'un val	grassy valley slopes
qula xurdûz	dipsiz mağara	caverne très profonde	very deep cave
hezgeh	çimenli bataklık	marais herbeux	moor, grassy bog
kêş	vadi ağzındaki verimli toprak	terrain fertile des bords d'une vallée	fertile soil in the mouth of the valley
xîşir; berxişk, xijeber, xijir	çakıl	caillou, gravier	gravel
xîşirgeh	çakıllık	zone de cailloux et de graviers	gravel area
xîştör	çakıl yokuş	pente caillouteuse	gravel slope
beleban; gome	büyük kaya	gros rocher	big rock
herîrêtk	bataklık	marécage	swamp
ciqnaq; cûmaqî	1. balçık, 2. yapışkan çamurlu bataklık	1. gadou, 2. marécage boueux	1. sticky mud, 2. swamp

Ji Baxê kurda: sercemê dîwana Ehmedê Nalbend – berg 1

- IV -

Amadekar: Newzad HIRORÎ

kurdi	tirkî	fransîzî	îngilîzî
pot(î)	tatsız	insipide	tasteless
kizot; cihêz, rihêl, kar	çeyiz	trousseau	clothes and furniture bought for a new bride
xîsim; xism, xims (m.)	ağırlık biriminde beşte bir	mesure de poids ancienne, cinquième	local old weight unit = one - fifth
tekyanişîn	tekyenişîn	résident d'un couvent de derviches	tekke resident
seqa kirin	metal kesici aletlere su vererek bilemek	tremper (le fer)	to quench and sharpen the metal cutting tools
wec: wirc (m.)	fayda, çıkar, yarar	intérêt, bénéfice	interest, worth, benefit
perîn (tnp.)	çiftleşmek	s'accoupler	to copulate (of animal), to engage in sexual intercourse (of animal)
şepilandin (tp.)	perişan etmek	laisser sans moyen, rendre misérable	to disturb, to confuse
şepilîn (tnp.)	perişan olmak	être démuni, être désemparé	to be / become disturbed, to be / become confuse
hestîgiran; dargiran, hestîse, dares	sıkıcı, sevilmez	ennuyeux, apathique	dull, boring, unlovable
xwe şkandin; li xwe danîn	tevazu göstermek	se montrer humble, modeste	to show humbleness, to behave modestly / humbly
mikum; mehkem	muhkem, güçlü, sağlam	robuste, solide, fortifié	fortified, strong
mikum kirin; mehkem kirin	sağlamlaştırmak, güçlendirmek	renforcer, fortifier	to fortify, to strengthen
tîl; şahîk, şutî, hulû	pürüzsüz, kaygan	lisse, poli	burnished
tîl bûn	pürüzsüz olmak, kaygan olmak	être lisse, poli	to be burnished
tîl kirin	pürüzsüzleştirmek, kayganlaştırmak	polir, rendre lisse	to burnish
bi ser da birin; ji rê derxistin	kandırmak, yoldan çıkarmak	tromper, dévoyer	to deceive
ger; gerik (m.)	polen	pollen	pollen, flour
reman (m.)	hristiyan orucu	carême	christian fasting
sebab (se+bab); kûçikbav, segbav	köpek oğlu köpek, it oğlu it	fil de chien	(lit. dogfather) [expletive]
binheram; bîj, bîjî	piç	bâtard	bastard
sertûk, sertû (n.)	kaymak	crème (de yaourt)	yogurt butter / cream
xoşxeber (xweşxeber); xweşbêj, xweşsohbet, xweşqise	hoşsohbet	beau parleur, qui a une conversation plaisante	fine speaker
guhde	itaatkâr	obéissant, docile	obedient
malcemîn; çavbirçî, çavbirsî	açgözlü	avide	greedy
xinê; xenî	aşırı memnun	comblé	feeling revel, gratified, rich
kerheşîn; kerkut	eşek siken	baiseur d'ânesse	donkey fucker
tehem!; tehe, mixabin	ne yazık ki, maalesef	hélas	alas!
fîlar; firar	firari, kaçak	fugitif	fugitive, escaped prisoner / soldier, flier, runaway
helaş	çalı - çırpı	brindilles	sticks, twigs and leaves jused to caver wood roofs
hewente; hawante	nafile, avanta	vain	vain, meaningless
leq	oynak, laça	lâche, qui a du jeu	shaky, slack
leqîn, leqîyan (tnp.)	oyynamak, sallanmak	bouger, être branlant, avoir du jeu	to be unsteady, to be shaky
leqandin (tr)	oynatmak, sallamak	faire bouger, secours, branler	to budge, wag
şemal (m.)	mum	bougie	candle
çirûk; çikûz	cimri	avare	ungenerous, mean
xwîk; xûk, xûgî (m.)	haraç	rançon	tribute

KURMANCÎ

MAGAZINE LINGUISTIQUE KURDE, supplément du Bulletin de liaison et d'information
© INSTITUT KURDE DE PARIS, 106, rue La Fayette, 75010 Paris - France, Tel. : 00 33 (0)1 48 24 64 64, www.fikp.org
Directeur de la publication : Reşo ZÎLAN, Réalisation : M. HASSAN